

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ
ОТ НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

И С К А Н Е

ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

ОТНОСНО: Противоречива практика на съдилищата свързана с приложението на чл. 53, ал. 1, б. „а” НК и чл. 72 НПК, когато превозното или преносното средство е послужило за извършване на престъпление по чл. 234 от НК.

ОСНОВАНИЕ: чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 1, пр. 1 от Закона за съдебната власт.

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

Противоречивата практика на съдилищата относно приложението на чл. 53, ал. 1, б. „а” НК и чл. 72 НК в случаите на престъпление по чл. 234 НК се основава на различното тълкуване на изпълнителното деяние „държане”, което води до постановяване на разнопосочни и противоречиви съдебни актове. Съдилищата, които не отнемат МПС, в което са били намерени акцизни стоки без бандерол, считат, че МПС не е средство, което е послужило за извършване на престъплението по чл. 234 НК. Според тях изпълнителното деяние „държане” е напълно независимо от мястото, в

което акцизните стоки без бандерол се намират. Тези съдилища застават зад становището, че държането само по себе си означава упражняване на фактическа власт, в което превозното средство не участва.

Други съдилища в страната приемат, че обстоятелството, че предметът на престъплението се е намирал в превозното средство, е достатъчно за отнемането на това превозно средство на основание чл. 53, ал. 1, б. „а” НК.

I. ПО ОТНОШЕНИЕ ПРЕДПОСТАВКИТЕ ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 53, АЛ. 1, Б. А НК

1. Някои съдилища приемат, че когато кумулативно предвидените предпоставки на закона – моторното превозно средство да е послужило за извършване на умишлено престъпление по чл. 234 НК, и да принадлежи на виновния, бъдат налице при произнасяне на присъдата или сключване на споразумението пред първоинстанционния съд, то се отнема в полза на държавата на основание чл. 53, ал. 1, б. „а” НК, без значение каква е стойността на предмета на престъплението. Според тях е достатъчно вещта /лек автомобил и др./ обективно да е послужила за извършване на престъплението по чл. 234 НК. В тези случаи част от съдилищата приемат, че МПС е използвано за осъществяване на изпълнителното деяние „държане”, тъй като е послужило за упражняване на фактическата власт върху акцизните стоки без бандерол.

В този смисъл са присъда № 218/04.07.2012 г. по н.о.х.д. № 728/2012 г. на **РС – Пазарджик**, потвърдена с решение № 152/04.07.2012 г. на ОС - Пазарджик по в.н.о.х.д. № 463/2012 г.; присъда № 56/2011 г. на **РС – Пещера** по н.о.х.д. № 121/2011 г., потвърдено с решение на **ОС – Пловдив** по в.н.о.х.д. № 352/2011 г.; присъда № 61/2011 г. по н.о.х.д. № 123/2011 г.; определения за одобряване на споразумения на

РС – Пловдив по н.о.х.д. № 6804/2011 г., н.о.х.д. № 1921/2011 г., н.о.х.д. № 6253/2011 г., н.о.х.д. № 7846/2010 г., н.о.х.д. № 6548/2011 г., и присъда по н.о.х.д. № 2042/2012 г., потвърдена с решение на **ОС – Пловдив** по в.н.о.х.д. № 985/2012 г., също така и н.о.х.д. № 7542/2010 г., н.о.х.д. № 8614/2011 г.; определение на **РС – Благоевград** по н.о.х.д. № 598/2012 г.; определения на **РС – Панагюрище** по н.о.х.д. № 103/2011 г. и по н.о.х.д. № 164/2011 г.; определения на **РС – Асеновград** по н.о.х.д. № 884/2011 г. и н.о.х.д. № 242/2012 г.; определение на **Районен съд – Харманли** по н.о.х.д. № 393/2012 г.; определения на **РС – Кърджали** по н.о.х.д. № 1348/2011 г., н.о.х.д. № 1140/2011 г., потвърдена с решение на **ОС – Кърджали** по в.н.о.х.д. № 278/2011 г.; определение на **РС – Велинград** по н.о.х.д. № 178/2011 г.; определения на **РС – Смолян** по н.о.х.д. № 553/2012 г. и по н.о.х.д. № 579/2012 г.;

2. Друга част от съдилищата считат, че в случаите, когато акцизните стоки са открити в МПС, същото не съставлява средство на престъплението по чл. 234, ал. 1 НК, тъй като не е послужило за извършването му. Според тях изпълнителното деяние „държане” е напълно независимо от мястото, в което инкриминираните стоки се намират. Държането според тези съдебни състави означава упражняване на фактическа власт върху предмета на престъплението, в което МПС не участва. Те считат, че превозното средство е мястото, в което се държат акцизните стоки, а не средство за осъществяване на държането им.

В този смисъл са постановените определения на **РС – Хасково** по н.о.х.д. № 908/2011 г., н.о.х.д. № 43/2012 г., н.о.х.д. № 1428/2011 г., н.о.х.д. № 1511/2011 г., н.о.х.д. № 1226/2011 г.; определение на **РС – Дупница** по н.о.х.д. № 1579/2011 г.; определения на **РС – Видин**, постановени по н.о.х.д. № 59/2011 г., н.о.х.д. № 156/2011 г., н.о.х.д. № 1270/2011 г., н.о.х.д. № 1285/2011 г., н.о.х.д. № 1865/2011 г., н.о.х.д. № 1889/2011 г., н.о.х.д. № 1602/2011 г., н.о.х.д. № 1609/2012 г.;

определения на **РС – Варна** по н.о.х.д. № 1899/2011 г., н.о.х.д. № 2278/2012 г., н.о.х.д. № 1557/2012 г., н.о.х.д. № 1480/2012 г., н.о.х.д. № 778/2012 г., н.о.х.д. № 417/2012 г., н.о.х.д. № 413/2011 г., н.о.х.д. № 6803/2011 г., н.о.х.д. № 3444/2011 г., н.о.х.д. № 5425/2012 г., н.о.х.д. № 5794/2011 г.; определение на **РС – Карнобат** по н.о.х.д. № 436/2012 г.; присъда на **РС – Айтос** по н.о.х.д. № 280/2011 г.; присъда по н.о.х.д. № 122/2011 г. и определение по н.о.х.д. № 113/2011 г. на **РС – Царево**; определение на **РС – Ихтиман** по н.о.х.д. № 2/2011 г.; определения на **РС – Кула** по н.о.х.д. № 87/2011 г., н.о.х.д. № 136/2011 г.; определения на **РС – Сандански** по н.о.х.д. № 340/2011 г., н.о.х.д. № 357/2011 г., н.о.х.д. № 707/2011 г., н.о.х.д. № 793/2011 г., н.о.х.д. № 488/2012 г., н.о.х.д. № 457/2011 г., н.о.х.д. № 802/2012 г., н.о.х.д. № 302/2012 г., н.о.х.д. № 71/2012 г., н.о.х.д. № 708/2011 г. и присъда по н.о.х.д. № **460/2011 г.**, с което не е наложено и наказание „глоба”, тъй като в случая изпълнителното деяние е „държи”, а не „продава”; определение на **РС – Средец** по н.о.х.д. № 280/2011 г.; определения на **РС – Бургас** по н.о.х.д. № 1838/2012 г., н.о.х.д. № 3441/2012 г., н.о.х.д. № 4024/2011 г., н.о.х.д. № 1402/2012 г., н.о.х.д. № 1642/2012 г., н.о.х.д. № 1065/2012 г.; присъда на **РС – Димитровград** по н.о.х.д. № 278/2012 г.; присъди на **РС – Девин** по н.о.х.д. № 208/2012 г., н.о.х.д. № 97/2012 г., както и определение по н.о.х.д. № 143/2011 г.; споразумения на **РС – Кюстендил**, постановени по н.о.х.д. № 1108/2012 г., н.о.х.д. № 253/2012 г., н.о.х.д. № 344/2012 г., н.о.х.д. № 1357/2011 г., н.о.х.д. № 429/2011 г., н.о.х.д. № 479/2011 г., н.о.х.д. № 749/2012 г., н.о.х.д. № 695/2012 г., н.о.х.д. № 693/2011 г., н.о.х.д. № 665/2012 г., н.о.х.д. № 1214/2010 г., н.о.х.д. № 159/2011 г., н.о.х.д. № 1296/2011 г., н.о.х.д. № 1287/2012 г., н.о.х.д. № 150/2012 г.;

В случаи, сходни на посочените, на основание чл. 301, ал. 1, т. 11 НПК приобщеният по делото като вещественно доказателство лек

автомобил, собственост на извършителя, се връща от съда на собственика. Мотивите на съставите са, че в разпоредбата на чл. 234, ал. 3 НК е предвидено отнемане в полза на държавата на предмета на престъплението, а не на средството за извършването му. Превозното средство се явява мястото, в което са държат акцизните стоки, а не средството за осъществяване на „държането” им. В тази връзка по отношение на фактическата власт същата може да се реализира на различни места и по различно време, но деецът не използва средства за извършване на това престъпление, тъй като държател е само и единствено субекта на престъплението. Допълнителен мотив на съдилищата е обстоятелството, че в особената част на НК законодателят е предвидил в няколко състава отнемане на МПС, когато същото е послужило за извършване на престъплението - чл. 242, ал. 8 НК, чл. 280, ал. 3 НК, които състави не се отнасят към конкретните случаи с евентуалното приложение на чл. 53, ал. 1, б. „а” НК. В този смисъл са **четири присъди на РС – Петрич**, постановени по н.о.х.д. № 926/2011 г., която е потвърдена с решение по в.н.о.х.д. № 527/2011 г. на ОС - Благоевград; присъда по н.о.х.д. № 905/2012 г., потвърдена с решение по в.н.о.х.д. № 417/2012 г. на ОС - Благоевград; присъда по н.о.х.д. № 251/2012 г., потвърдена с решение по в.н.о.х.д. № 199/2012 г. на ОС – Благоевград и присъда по н.о.х.д. № 739/2012 г. също потвърдена с решение по в.н.о.х.д. 381/2012 г. на ОС – Благоевград. Така също и съдебни актове на РС – Свиленград – определение постановено по н.о.х.д. № 299/11 г., потвърдено по в.н.о.х.д. № 412/11 г. на ОС – Хасково; определение по н.о.х.д. № 223/11 г. на РС-Свиленград, потвърдено по в.ч.н.д. № 332/11 г. на ОС – Хасково; определение по н.о.х.д. № 1236/11 г. на РС – Свиленград, потвърдено по н.о.х.д. № 271/11 г. на ОС – Хасково.

3. Същевременно в съдебния район на Окръжен съд - Благоевград, в противоречие с горните съдебни актове, някои от съставите изменят

първоинстанционните присъди, като ги отменят в частта, с която е върнато приобщеното по делото като веществено доказателство МПС. Вместо това, постановяват отнемане в полза на държавата на превозното средство – собственост на подсъдимите. Основанията са, че без автомобила не би се осъществило изпълнителното деяние „държане”. Автомобилът е послужил за извършване на престъплението, тъй като той е средство, а не място за извършване. В тези случаи са налице двете кумулативни предпоставки, в съгласие с практика на ВКС. В този смисъл са **пет присъди на РС – Петрич изменени от ОС Благоевград**: присъда по н.о.х.д. № 252/2012 г., изменена с решение по в.н.о.х.д. № 184/2012 г.; присъда по н.о.х.д. № 525/2011 г., изменена с решение по в.н.о.х.д. № 49/2012 г.; присъда по н.о.х.д. № 242/2012 г., изменена с решение по в.н.о.х.д. № 185/2012 г.; присъда по н.о.х.д. № 789/2012 г., изменена с решение по в.н.о.х.д. № 380/2012 г. и присъда по н.о.х.д. № 629/2012 г., изменена с решение по в.н.о.х.д. № 367/2012 г.

II. ПО ОТНОШЕНИЕ ПРОТИВОРЕЧИВА ПРАКТИКА НА СЪДИЛИЩАТА ПО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛ. 72 НПК, ВЪВ ВР. С ЧЛ. 53, АЛ. 1, Б. А НК, КОГАТО ПРЕВОЗНОТО ИЛИ ПРЕНОСНОТО СРЕДСТВО Е ПОСЛУЖИЛО ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ ПО ЧЛ. 234, АЛ. 1 НК.

В случаите на отправено искане по чл. 72 НПК за вземане на мярка за обезпечаване на бъдещо отнемане на вещи в полза на държавата по реда на чл. 53, ал. 1, б. „а” НК чрез налагане на запор върху преносното или превозното средство /МПС/, различни състави в част от съдилищата постановяват актове които взаимно си противоречат.

1. Някои съдебни състави, предимно от РС – Свиленград и Хасково, и някои от ОС – Хасково, приемат, че независимо, че предметът на престъплението по чл. 234, ал. 1 НК се е намирал в МПС, това не означава

автоматично, че автомобилът пряко е послужил за осъществяване на изпълнителното деяние „държане” на това престъпление. Макар и улеснявайки осъществяването на фактическата власт върху предмета му, превозното средство пряко не е послужило за извършване на това престъпление. То е на формално извършване и се счита за довършено с факта на установяване на държането, за което в нормата на чл. 234, ал. 1 НК не е предвидено използването на МПС като средство на престъплението. Превозното средство не способва нито пряко, нито непосредствено за увреждане на фискалните интереси на държавата.

Поради тези съображения съдебните състави оставят без уважение искането на прокурор за вземане на мярка за обезпечаване на отнемането на вещи в полза на държавата по реда на чл. 53, ал. 1, б. „а” НК чрез налагане на запор върху автомобил, в който са намерени акцизни стоки без бандерол. В този смисъл са определения постановени от РС – Свиленград по ч.н.д. № 625/2012 г., потвърдено с определение по в.ч.н.д. № 577/2012 г. на ОС – Хасково, както и определения на същия съд по ч.н.д. № 653/2012 г., потвърдено от ОС Хасково по в.ч.н.д. № 678/2012 г.; ч.н.д. № 760/2012 г.; ч.н.д. № 537/2012 г., потвърдено от ОС-Хасково по в.ч.н.д. № 483/2012 г.; ч.н.д. № 524/2012 г., потвърдено от ОС-Хасково по в.ч.н.д. № 481/2012 г.; ч.н.д. № 656/2012 г., потвърдено от ОС-Хасково по в.ч.н.д. № 636/2012 г.; ч.н.д. № 682/2012 г., потвърдено от ОС-Хасково по в.ч.н.д. № 627/2012 г.;

2. Други съдилища в страната като РС – Пазарджик, РС – Свиленград и РС – Петрич постановяват съдебни актове с обратно съдържание. С определение № 579, постановено по ч.н.д. № 1724/2012 г. РС – Пазарджик е допуснал обезпечителна мярка „налагане на запор” върху товарен автомобил, собственост на извършителя, по постъпило искане на прокуратурата. В мотивите съдът е посочил, че в автомобила са съхранявани голямо количество цигари без бандерол, с цел продажба.

Съдът е преценил, че е налице обезпечителна нужда, тъй като при недопускане на обезпечение би се затруднило бъдещото изпълнение по отнемането по чл. 53, ал. 1, б „а” НК. В този смисъл е и определение № 54/02.03.11 г. по ч.н.д. № 163/2011 г. на РС – Свиленград, с което е уважено искане по чл. 72 НПК.

В горния смисъл е и определение на ОС – Благоевград, постановено по ч.н.д. № 495/2012 г., с което е отменено първоинстанционното определение на РС – Петрич по ч.н.д. № 57/2012 г., с което е оставено без уважение искането на РП – Петрич за допускане на обезпечение чрез „запор”, на бъдещо отнемане на вещи в полза на държавата, принадлежащи на виновния и послужили за извършване на престъплението по чл. 234, ал. 1 НК. Окръжен съд – Благоевград е отменил първоинстанционният съдебен акт и е допуснал обезпечение чрез налагане на „запор” върху лек автомобил, в който са държани акцизни стоки без бандерол. В мотивите си въззивната инстанция е посочила, че неправилно районният съд е преценявал дали вещта представлява средство за извършване на деянието, тъй като това е въпрос по същество, който следва да получи отговор едва в същинския наказателен процес. Достатъчен е фактът, че автомобилът е свързан с деянието по чл. 234 НК и че е собственост на лицето, което е привлечено като обвиняем. В този смисъл също са определение на ОС – Благоевград по **в.ч.н.д. № 111/2012 г.**, с което е отменено определение на РС – Петрич по **ч.н.д. № 193/2012 г.** и определение на Окръжен съд – Благоевград, постановено по **в.ч.н.д. № 183/2012 г.**, с което е отменено определение по **н.о.х.д. № 197/2012 г. на РС – Разлог.**

III. ОТНОСНО ПРОТИВОРЕЧИВА ПРАКТИКА НА СЪДИЛИЩАТА ПО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА КУМУЛАТИВНИТЕ НАКАЗАНИЯ „ГЛОБА” И ЛИШАВАНЕ ОТ ПРАВА ПО ЧЛ. 37, АЛ. 1, Т. 7 НК, ПРЕДВИДЕНИ В ЧЛ. 234, АЛ. 1 НК.

Прегледът на съдебните актове, постановени в съдебния район на Окръжен съд Благоевград сочи, че съдебните състави постановяват различни актове, относно налагане на наказанията „глоба” и лишаване от права за престъплението по чл. 234, ал. 1 НК.

1. В първия случай съдилищата не налагат кумулативно предвидените наказания „глоба” и лишаване от права по чл. 37, т. 7 НК /например присъда № 1210, постановена по н.о.х.д. № 653/2011 г. от РС – Петрич, присъда № 1136, постановена по н.о.х.д. № 44/2011 г. от РС – Петрич/. Мотивите на съда са, че тези наказания се отнасят към друга форма на изпълнително деяние на престъплението по чл. 234, ал. 1 НК – „продажба”, а не към изпълнителната форма „държане”. Използването от законодателя на думите „глоба до 10 – кратния размер на пазарната цена на продаваните стоки” изключва налагането на глоба за държане на стоки. Според съдебните състави законодателят е имал предвид налагането на глоба при продажба на акцизни стоки, при която се акумулират от извършителите парични средства под формата на печалба. Държането, от друга страна, е формално престъпление, при него не се предвижда резултат, поради което същото се явява в по – малка степен обществено опасно от другата форма на изпълнителното деяние.

2. Други съдилища – в частност Окръжен съд – Благоевград, като въззивна инстанция на РС – Петрич, застъпва становището, че формулировката „пазарната цена на продаваните стоки” има за цел да посочи начина, по който се изчислява размера на наказанието „глоба”,

следователно същата е относима и към двете форми на изпълнителното деяние на престъплението по чл. 234, ал. 1 НК, поради което постановява решения, с които изменя първоинстанционния съдебен акт в частта относно налагането на наказание „глоба” - решение по в.н.о.х.д. № 23/2012 г., решение по в.н.о.х.д. № 511/2012 г.

В друг аналогичен случай съдебен състав на Районен съд – Петрич с присъда № 1136, постановена по н.о.х.д. № 44/2011 г., не е наложил кумулативно предвидените наказания глоба и лишаване от права по чл. 37, ал.1, т. 7 НК, но въззивната инстанция - ОС - Благоевград с решение постановено по в.н.о.х.д. № 41/2012 г., е потвърдил първоинстанционния съдебен акт.

С оглед посочената противоречива съдебна практика на съдилищата, свързана с приложението на чл. 53, ал. 1, б. „а” НК и чл. 72 НПК, когато превозното или преносното средство е послужило за извършване на престъпление по чл. 234 НК, както и с налагане на наказанията „глоба” и лишаване от права по чл. 37, ал. 1, т. 7 НК в случаите на чл. 234, ал. 1 НК, на основание чл. 124, ал. 1, т. 1, пр. 1 от Закона за съдебната власт, правя следното

И С К А Н Е :

Общото събрание на наказателната колегия на Върховния касационен съд да приеме тълкувателно решение, с което да отговори на следните въпроси:

1. Подлежи ли на отнемане по реда на чл. 53, ал. 1, б. „а” НК превозно или преносно средство, в което са открити акцизни стоки без бандерол, предмет на престъплението по чл. 234 НК?

2. Кога е допустимо налагането на обезпечителна мярка по чл. 72 НПК върху превозно или преносно средство, в което са били открити акцизни стоки без бандерол, предмет на престъплението по чл. 234 НК?

3. Санкционната част на нормата на чл. 234, ал. 1 НК предвижда ли различен вид наказания за двете форми на изпълнителното деяние на престъплението: „държи” и „продава”?

4. Кумулативно предвиденото наказание „глоба до 10-кратния размер на пазарната цена на продаваните стоки” относимо ли е към изпълнителното деяние „държи”?

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД

/проф. ЛАЗАР ГРУЕВ/